

1975 OKT 16

Budapesti Közlekedési Hirlap

728081

AMIT FŐVÁROSUNKRÓL TUDNI KELL (34.)

Vajdahunyad-vára

A VÁROSLIGETI TÓ kis szigetén, melyet Széchenyi Istvánról neveztek el, táruul az arra járó elé Vajdahunyad-várnak nevezett építmény. Hivatalos neve „Történelmi épületcsoport”. Eredetileg az 1896. évi Millenáris kiállításra készült de akkor csak ideiglenes anyagból, kicsit kulissza-szerűen. Tervezője **Alpár Ignác** (1855—1928), akinek az volt a feladata, hogy meglevő épületek alapján mutassa be a Magyarországon található építészeti stílusokat, egyes részeket hű visszaadásával, de azért úgy, hogy az egész épületcsoport egységes benyomást keltsen. Az ezeréves kiállítás-kor azután az egyes épületrészekben a stílusuknak megfelelő történelmi és művészeti emlékeket mutatták be. A Történelmi épületcsoportnak olyan nagy sikere volt, hogy a kiállítás lebontása után megbízták Alpár Ignácot; építse újból az egészet tartós, nemes anyagból. A legszebb, leglátványosabb rész után az egész épületcsoportot Vajdahunyad-várnak szokták nevezni.

A tó partján, a szigetre vezető köhfd mellett áll a tervező **Alpár Ignác** szobra. Telcs

Ede szobrászművész középkori céhmester öltözékében ábrázolta a régi építészeti újra-élesztőjét, amint föltekint alkotására.

A szigetre vezető köhídon át jutunk a csúcsíves főkapuhoz. Tőle balra emelkedik a 37 méter magas „Kínzótorony”, mely kis saroktornyaival a volt felsőmagyarországi várak bástyatornyait utánozza, de egyiknek sem pontos másolata. A kaputól balra levő alacsonyabb, zömök bástya eredetije viszont a segesvári „Csonkatorony”. Ettől tovább jobbra a gótikus szárny, a vajdahunyadi vár (Erdélyben, Déva közelében) másolata következik. A tó felőli sarkon magasodik a vajdahunyadi vár úgynevezett „Nebojsza” (ne félj) tornya, az után pedig a lovagterem külső homlokzata. Ettől a valóban festőien szép résztől — melyet egyébként legjobban a Hősök tere felől láthatunk — kapt a egész épületegyüttes a Vajdahunyad-vára nevet.

VISSZATÉRVE A FÓKA-PUHOZ, belépve a vár udvarába jutunk. Bal kéz felől a román stílusú szárny látható. Ennek végében áll az úgynevezett Jáki-kápolna; azonban

csak a 12 apostol szobrával díszített kapu tekinthető a Vas megyei Jáki községben levő XIII. századi templom másának. Az eredeti bencés templomnak ugyanis két hatalmas tornya van; belseje is jóval nagyobb és más elrendezésű, mint a városligeti kis kápolnáé. A kápolnától balra egy román stílusú kolostorudvar következik, mely már teljesen Alpár Ignác képzeletének terméke.

A román stílusú szárnyal szemben a gótikusát láthatjuk, tehát azokat az épületrészeket, melyek a XIV—XV. századot idézik. A gótikus stílusú épületektől körülvevett kis udvaron állították fel Károlyi Sándor, az 1831—1906 között élt gazdaságpolitikus, volt földművelésügyi miniszter szobrát. Stróbl Alajos padon ülve, maga mellé tett kalappal ábrázolja.

A Történelmi épületcsoportban kapott otthont a *Mezőgazdasági Múzeum*. Főbejárata Mária Terézia korabeli, tehát XVIII. századi paloták díszítő-elemeiből komponált. A Mezőgazdasági Múzeumban a hazai földművelésre és állattenyésztésre, valamint az ezek-

kel összefüggő iparágakra (pl. élelmiszeripar, vagy textilgyártás), továbbá a halászatra, vadászatra, borászatra vonatkozó tárgyi emlékeket láthatjuk.

A BAROKK STÍLUSÚ épületömbbel szemben áll a népszerű és közismert *Anonymus-szobor*. Anonymus magyarul annyit jelent, hogy névtelen. Személyéről csak annyit tudunk, hogy „a dicső emlékeztető Béla király” jegyzője volt, aki latin nyelven megírta a magyarok krónikáját. Középkori szerzeteshez illő szerénységgel csak neve kezdőbetűjét (P) adta meg. Ezért azután a szobrász, *Ligeti Miklós*, kámzsás barátként ábrázolta, akinek arcvonásait csak homályosan látni a csuklya árnyékában. Fővárosunknak ezt a számtalan képről és reprodukcióról ismert emlékművét 1903-ban állították itt fel.

A VÁROSLIGETET egyéb-ként igen sok szobor díszíti. A tó partján áll Washingtonnak, az Amerikai Egyesült Államok szabadsághősének és első elnökének szobra, melyet az amerikai magyarok adománvból emeltek. A Hősök teréről kiinduló Népstadion út mentén találjuk a legtöbb ligeti emlékművet. Mindjárt a kezdeténél láthatjuk a legművészbibet: *Kisfaludy Stróbl Zsigmond, az idén elhunyt kiváló művész Izsák szobrát*.

(Wellner István)